

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2012 birželis Nr.38

Tas gyvenimas – tai nuolatinis ėjimas ratu. Skirtumas tik tas, kad vieniems tas ėjimas – lyg nesunkus, aiškus, be didelių kliūčių, kitiems – su pavojais, paslydimais ir pakilimais. Gal iš tiesų kiekvienas iš to rato pasiima tiek, kiek jam reikia. Vieniems gal reikia nuolat būti užkopus aukštai, kad atrodytų lyg pakylėtas, geresnis už kitus. Kitiems gal pakanka didelės talpos plastikinio butelio su stiprokų balzganu skysčiumi, kad jaustųsi laimingas, ir ėjimas ratu būtų iš viso be problemų. Tačiau tai kraštutinumai. Dauguma mūsų tik paprasti žmonės, kurie kasdien stengiasi gyventi, kaip moką geriausiai. Gal ne visada tai pavyksta, tačiau reikia džiaugtis, kad atsibudę iš ryto mes dar kažką planuojame. Kad dar turime noro veikti. Kad dar turime jėgų įgyvendinti savo planus.

Smagu žiūrėti į tuos žmones, kuriems amžius nėra riba gyventi pilnavertį gyvenimą. Kurie, kad ir jau seniai į pensiją išėję, yra jauni savo dvasia. Neseniai internete perskaičiau tokius prasmingus žodžius: “Mes nenustojame žaisti dėl to, kad esame seni. Mes esame seni dėl to, kad nustojame žaisti. Yra tik trys paslaptys, kaip išlikti jaunam, laimingam ir pasiekti užsibrėžtus tikslus: turi turėti svajonę, turi juoktis ir turi atrasti dalelę humoro kiekvieną dieną. Kai netenki svajonių, tu miršti. Tiek daug žmonių vaikšto aplink mus mirę ir to nežino! Yra

didžiulis skirtumas tarp subrendimo ir pasenimo. Bet kas gali pasenti. Tam nereikia talentų ar sugebėjimų. Svarbiausia yra subręsti. Rasti galimybę vis naujame gyvenimo suteiktame šanse”.

Danguolė Grabauskienė

Birželio mėnesio jubiliejai

SVEIKINAME!

50 metų jubiliejų švenčia
tauragniškiai **Ramūnas Tumėnas**
ir **Jonas Kovalskis**;

60 metų sukanka **Zitai**
Bartašiūnienei iš Sirvydžių kaimo;

75 - eri sukanka **Antanui**
Raščiauskiui iš Vilkablauzdės ir
Elenai Meidutei iš Klykių;

80 metų jubiliejų švenčia **Janina**
Bronislava Ruzgienė iš Rukšėnų
kaimo ir tauragniškis **Petras**
Bronius Bivainis.

O MES VIS KELIAUJAM...

Tauragniškių jau nebestebina didžiulis dviaukštis autobusas, du kartus per metus atvykstantis prie Tauragnų kultūros centro, kur laukia nemažas būrys vaikų ir suaugusiųjų. Vasara – ekskursijų metas, todėl susirinkusieji, juokaudami, pokštaudami, labai geros nuotaikos lipa į autobusą ir ... išdarda į ekskursiją. Taip buvo ir aną šeštadienį, birželio 2-osios rytą. Nors dangumi plaukė debesys, grasindami lietumi, ir nebuvo vasariškai šilta, bet visus keliauninkus šildė entuziazmas, noras kuo daugiau pamatyti, patirti naujų įspūdžių. Nelabai aktyviai registravosi tauragniškiečiai į kelionę po Aukštaitiją. (panoro važiuoti 44 žmonės, tame tarpe ir Tauragnų pradinukai su savo mokytoja). Pagelbėjo Biliakiemio mokyklėlės pradinukai, kelios moterys iš šio kaimo, taip pat iš Kirdeikių ir Utenos. Taigi į ekskursiją išvyko 63 žmonės: 20 vaikų ir paauglių, 12 vyrų ir 31 moteris.

Malūnininkas aprodo savo valdas

Blynai buvo skanūs

Pirmiausia užsukome į Zarasus. Ten, kur sovietiniais laikais svečius

pasitikdavo M. Melnikaitės paminklas, dabar ant ežero kranto įrengtas apžvalgos ratas, pastatytas praeitais metais. Jo aukštis 15 metrų, ilgis 32 metrai. Vaikai su didžiausiu džiaugsmu puolė juo bėgti, o kai kurie suaugusieji labai jau nedrąsiai ėjo. Nuo ežero pūtė stiprus vėjas. Kartais atrodė, kad statinys siūbuoja. Buvo įdomu eiti ir grožėtis vaizdais.

Iš Zarasų nuvykome į Šlyninkų vandens malūną, kur mus pasitiko malūnininkas Stasys ir jo žmona Regina, kuri mums papasakojo apie ten susikūrusią bendruomenę, jos veiklą. Sakė, kad vyksta dvi didelės šventės: Užgavėnės ir Cibulynė. Susirenka daug žmonių ne tik iš Zarasų, bet ir iš kaimyninių rajonų. Bendruomenė įkūrė amatų namus, kur vyksta duonos kepimo edukacinės programos. Atvykusieji gali išsikepti duonelės, pasivašinti senoviniais patiekalais, kurie įtraukti į tautinį paveldą. Ir mes skanavome blynų iš „razavų“ miltų, iškeptų ant žarijų. Savotiškas, neįprastas skonis. Kai kurios moterys nusipirko tų miltų ir blynus keps namuose. Vėliau malūnininkas Stasys visus pakvietė į malūną, papasakojo jo istoriją. Šiam unikaliai technikos paveldo statiniui su išlikusia autentiška įranga jau trys šimtmečiai. Dabar girnas suka elektra, bet ateityje ketinama atkurti vandens turbinas, atstatyti sugriuvusią malūno dalį. Pastate matėme valcus, kruopinę, akmenines girnas, kurių skersmuo 1,5 m ir kiekviena sveria 400 kg. Išlikęs senovinis maišų kėlimo ratas. Be to, yra saugomas XIX a. valcavimo aparatas iš Šveicarijos, kurio volai yra iš porceliano.

Paskui mūsų kelionėje buvo „linksmieji“ kalneliai, nes

vykome aplankyti seniausio Lietuvos senolio - Stelmužės ažuolo. Jis mus pasitiko paramstytom šakom, sulopytas, bet vis dar žaliuojantis. Įvairios ligos, puvinys, kerpės ir samanos puola senolį. Mokslininkai suka galvas, kaip jį išsaugoti. Tai vienas seniausių ažuolų Europoje. Manoma, kad jam apie 1500 metų. Ažuolo aukštis 23 m, skersmuo 3,5 m, apimtis prie žemės 13 m.

Atsisveikinę su senoliu ažuolu, pasukome į Baršėnų kaimą, kur prie Sartų ežero yra apžvalgos bokštas. Jo aukštis 36 m. Nuo mašinų stovėjimo aikštelės reikėjo dar paeiti. Kol nuėjome, pradėjo lyti. Vaikai ir dalis suaugusių užlipo į viršų ir mojavo žemai pasilikusiems. Džiaugėsi, kad iš ten atsiveria gražūs vaizdai.

Pagaliau atvykome į Rokiškį (**Nuotraukoje**: centrinėje miesto aikštėje). Grožėjomės bažnyčia, aikšte, paminklu. Visur tiek erdvės. Staiga pasigirdo motociklų gausmas, ir į aikštę įvažiavo baikeriai. Tikrai didžiulis įspūdis, pamačius tiek įvairiausių motociklų vienoje vietoje. Vėliau namie internete perskaičiau, kad Rokiškio vyko baikerių klubo vasaros sezono atidarymas. Suvažiavo apie 100 baikerių ne tik iš Rokiškio, bet ir iš kaimyninių rajonų. Dar norėjome pasigėrėti įmantriai išpuoštais žirgais, išpuoselėta baikerių apranga, bet atėjo gidas ir pakvietė mus į bažnyčią. Nuostabus statinys. Buvo į ką pasižiūrėti. Gidas labai įdomiai pasakojo, kad Rokiškio bažnyčios ansamblis – vienas originaliausių ir įspūdingiausių neogotikos paminklų Lietuvoje. Bažnyčios projektą parengė Frydrichas Gustavas fon Šachtas iš Prūsijos 1866 m. Bažnyčios fundatorius buvo Rokiškio grafas Reinoldas Tyzenhauzas. 1880 metais jis mirė. Toliau bažnyčios statyba rūpinosi jo sesuo Marija. Bažnyčia duris atvėrė 1885 metais. Nuostabus bažnyčios interjeras yra bene vienintelis XIX a. interjeras Lietuvoje, kur viskas suprojektuota ir atlikta aukštos kvalifikacijos užsienio architektų, dailininkų ir meistrų. Apžiūrėję bažnyčią, nusileidome į požemį, kur palaidoti grafas Reinoldas Tyzenhauzas ir kiti artimieji.

Vėliau nuvykome prie centrinių dvaro rūmų, kurie išsidėstę už kilometro tiesiai prieš Rokiškio šv. Mato bažnyčią. Rokiškio dvarą sudaro 16 pastatų (dvaro rūmai, svečių namai, vartininko namelis, kumetynas, ofisinės ir kt.). Viskas labai gražiai atrestauruota. Apžiūrėjome dvaro menes, svečių kambarius. Ypač patiko puošnus valgomasis, su medžio drožiniais dekoruotomis lubomis ir sienomis.

Dvaro teritorijoje yra dievdirbio Liongino Šepkos (1907–1968)

drožinių ekspozicija. Jo motina buvo dainininkė ir dainų kūrėja. Anksti mirė. Lionginas piemenavo, bernavo, dirbo „zimagoru“, skaldė akmenis. Gyveno pas brolių, kuriam mirus, brolienė jį išvarė iš namų. Apsigyveno pirtelėje ir peiliuku ėmė drožinėti. Sukūrė paminklą broliui, tėvams. Kartą per žiemą išdrožė visą „Paukščių balių“. Visą gyvenimą buvo vienišas. Vedė tik 1978 m. Gyveno su žmona Vilniuje. Ir ten gyvendamas drožė. Paskutinis jo darbas – kareivėliai, kurie, meistriai mirus, buvo išrikiuoti abipus karsto. L. Šepka palaidotas gimtųjų Lebedžių kapinėse. Meistro darbai išdėstyti šešiose muziejaus salėse. Yra į ką pasižiūrėti!

Pagaliau paskutinis mūsų kelionės etapas – „Vyno kelias“. Nuvykome į Taručių kaimą, esantį prie pat Latvijos sienos, pas vyndarį Raimundą Nagelę. Jis yra Lietuvos vyndarių asociacijos prezidentas. Susėdę už stalų, klausėmės šeimininko pasakojimo apie vynu, juos ragavome, spėliojome, koks tai vynu ir kokio jis stiprumo. Paragavome obuolių, raudonųjų serbentų, juodųjų serbentų, vyšnių ir juodųjų serbentų, brandintų ažuolo statinėje, vynu. Jų stiprumas nuo 8 iki 12,5 laipsnio. Nors daugelis iš mūsų gal ir nesam dideli vynu mėgėjai ir vartotojai, bet patiko, buvo skanu ragauti. Vyndarys per metus pagamina 100 – 200 l vynu. Jei būna derlingi metai, gausu uogų ir vaisių, pagamina daugiau. Kai kurie iš mūsų nusipirko vynu parsivežti namo. Butelis kainuoja 25 Lt.

Kelionė baigėsi. Rugpjūčio pradžioje vėl keliausime - šįkart į Rygą ir Jūrmalą.

Nijolė Šuminienė

Prasmingi metai muziejuje

2012-ieji paskelbti Muziejų metais. Tai puiki proga atkreipti dėmesį į muziejus, jų veiklą. Šios įstaigos tapo modernesnės ir pažangesnės. Tauragnų krašto muziejuje taip pat vyksta pokyčiai. Atidaryta edukacinė klasė, skirta mūsų kraštiečiai habl. moksl. dr. Eugenijai Šimkūnaitei. Čia sukaupiti asmeniniai mokslininkės daiktai, vyks edukaciniai užsiėmimai, padedantys geriau pažinti vaistažolių pasaulį. Tauragnų krašto muziejaus veikla tampa platesnė, įdomesnė, pritraukianti daugiau lankytojų.

Šiandieną kalbinu ilgametę Tauragnų krašto muziejaus darbuotoją Veroniką Gimbutienę, dirbusią muziejuje 23 metus. Jos ilgamečio darbo laikotarpiu kelis kartus keitėsi muziejaus pavadinimas, struktūra. Šiandien Veronika Gimbutienė išeina džiaugtis užtarnautu poilsiu.

Mieloji Verute, (taip ją vadina bendradarbiai ir artimiausi žmonės) ketvirtį amžiaus atidavėte Tauragnų muziejui. Pasakykite kelis sakinius laikraščio skaitytojams apie save, savo darbą šioje įstaigoje.

Baigusi Tauragnų mokyklą, išvažiavau mokytis į Antalieptės žemės ūkio technikumą. Ten įgijau agronomės specialybę, bet taip ir neteko ja dirbti. Grįžusi į Tauragnus, dirbau Tauragnų vartotojų kooperatyve buhalterė, vėliau – Tauragnų apylinkėje. 1989 sausio mėn. pradėjau dirbti tuometiniame Tauragnų Teofilio Tilvyčio muziejuje. Darbas buvo visiškai naujas, bet įdomus. Gimusi ir augusi Tauragnuose, žinojau šio miestelio istoriją, pažinojau žmones, prisiminiau tėvų, senelių ir kaimynų pasakojimus, įvairius nutikimus. Teko dar kartą pavartyti knygas, perskaityti legendas, padavimus ir visa tai perteikti muziejaus lankytojams.

Daugelis vyresnės kartos tauragniškių ne kartą lankėsi muziejuje. O jaunimo tarpe tikriausiai atsiras tokių, kurie čia nėra buvę. Gerb. Verute, priminkite dar kartą Tauragnų krašto muziejaus susikūrimo istoriją.

Nuotraukoje: Veronika Gimbutienė su kultūros centro darbuotojomis paskutinę darbo dieną.

1971 m., mirus poetui Teofilui Tilvyčiui, Tauragnų kultūros namuose buvo įkurtas muziejus ir pavadintas Teofilio Tilvyčio muziejumi. Tai lyg padėka poetui už kultūros židinį, kuris iškilo 1959 m. Teofilio Tilvyčio iniciatyvos dėka. Tauragnų muziejus tapo Utenos kraštotyros muziejaus filialu. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, muziejus pavadintas – Tauragnų krašto muziejumi, nes čia sukaupta istorinė medžiaga apie Tauragnus, jų apylinkes, gyventojus, liko dalis poeto Teofilio Tilvyčio ekspozicijos. Kitus poeto asmeninius daiktus perėmė Utenos kraštotyros muziejus. 2003 m. muziejus vėl reorganizuotas: vienoje salėje patalpinta istorinė medžiaga, o kita tapo parodų sale, kurioje kas mėnesį keičiamos parodos. Įkūrus šią salę muziejaus veikla tapo įdomesnė, gyvesnė, padaugėjo lankytojų, nes kai kurie darbų autoriai panoro rengti pristatymus.

Per ilgą Jūsų darbo patirtį muziejų aplankė daug ekskursijų, pavienių žmonių. Gal kokia ekskursija buvo įsimintinesnė, gal atmintin įsirėžė koks ypatingas muziejaus lankytojas?

Taip, ekskursijų tikrai buvo daug, o pavienius lankytojus sunku būtų suskaičiuoti. Niekad nepamiršiu, su koku susidomėjimu klausėsi mano pasakojimo būrys mokslo žmonių iš Vilniaus universiteto. Sugužėjo į muziejų per 50 lankytojų, o man net „žadą atėmė“. Galvoju: ką aš jiems pasakysiu. Juk jie iš universiteto, viską žino. Susikaupiau ir pradėjau pasakoti viską, ką žinojau apie Tauragnus, jų apylinkes, ežerus ir piliakalnius, apipintus legendomis, čia gyvenusius ir kūrusius rašytojus ir poetus, tėvų, senelių ir kaimynų pasakojimus, įvairius nutikimus. Rodos, ką žinojau, viską išpasakojau. Kai išgirdau garsius plojimus, supratau – pavyko.

Ne vienerius metus Tauragnuose vasaros metu atostogavo Vilniau N. Vilnios dailės mokyklos mokiniai su

vadove Aurika Piliponiene. Jie ne tik lankydavosi muziejuje, bet čia eksponuodavo savo darbus. Bene įsimintiniausia buvo grotažo darbų paroda „Utenos krašto padavimai“.

Negaliu nepaminėti Albino Šileikos ir jo prieverpsčių parodos. Vyko nepaprastai puikus ir šiltas parodos pristatymas. Parodos pristatyme dalyvavo ir svečiai iš Utenos, tautodailininkai.

Ne kartą savo medžio drožinius muziejuje eksponavo mūsų kraštiečiai, be galo šiltas ir mielas žmogus, kupinas idėjų dr. Romualdas Šimkūnas.

Na, o muziejuje apsilankė ne vienas visuomenėje žinomas žmogus. Tai SEB banko prezidento patarėjas Gitanas Nausėda, vidaus reikalų ministras Artūras Melianas, politikas Algimantas Matulevičius, visiems žinomas verslininkas, poetas ir bardas Kazimieras Jakutis ir daug kitų. Bet visuomet pirmieji ir laukiamiausi lankytojai buvo tauragniškliai.

Su kokiomis mintimis užveriate Tauragnų krašto muziejiaus, kuriame prabėgo nemenka Jūsų gyvenimo atkarpa, duris?

Man visose darbovietėse, kuriose dirbau, sekėsi turėti ne tik reiklius, bet ir gerus bei supratingus vadovus, gal todėl buvo lengva ir malonu dirbti. Linkiu, prasmingo ir turiningo darbo naujam muziejiaus darbuotojui, gražių parodų ir gausaus būrio lankytojų.

Gegužės 19 dieną Tauragnų kultūros centre vyko Gitarų muzikos popietė „**Alyvoms žydint**“. Dalyvavo vilniečiai Irena ir Ramūnas Granskai, gitaristai iš Utenos rajono: Audronė Misiukaitė ir Edvinas Jurelė, Gintaras Šuminas su jaunimo grupe, Gintaras Trimonis ir Gintarė Trimonytė.

Reikia pasidžiaugti, kad visi gitaristai surinko nemažai žiūrovų balsų (buvo renkamas labiausiai patikęs atlikėjas). Kultūros centro koordinatore Jūratė Šimkūnienė visiems atlikėjams įteikė prisiminimo dovanėles ir gėlių.

Apie renginius

(apžvelgė Danguolė Grabauskienė)

Gegužės pabaigoje Bendruomenės namuose vyko susitikimas su žolininke **Aleksandra Stasytiena** (Matote **nuotraukoje**).

A. Stasytienė nevadina savęs žiniuone ir neskaičiuoja savo gaminių sudedamųjų dalių proporcijų. Žolynus atsirenka pagal laiko patikrintus senoviškus receptus, Iš vaistingųjų augalų uteniškė daro aliejus, tepalus, kurie vartojami nuo patempimų, sužeidimų, uždegimų, slogai gydyti, nuo pragulų ir kitų negalavimų. Jau daugelį metų žolininkė svečius vaišina žvalumo suteikiančia ir kai kurių negalavimų atsikratyti padedančia gilių kava. Šiam uteniškės gaminamam gėrimui bei žolynų produktams buvo suteikti tautinio paveldo sertifikatai. Susirinkusius tautinio paveldo puoselėtoja supažindino su vaistingųjų augalų rinkimo kalendoriumi, aiškino apie žolynų produktų naudą žmogaus organizmui.

Vėliau norintys galėjo kartu paieškoti pievoje vaistažolių.

Bendruomenės įsteigtas žiūrovų prizas – tortas atiteko **Gintarui Trimoniui** ir **Gintarei Trimonytei**.

TEŠLIAME PASAKOJIMUS APIE MŪSŲ KAIMUS

Bronė Juknevičienė

Taurapilio papėdėje

Kaip gyvena žmonės Taurapilio papėdėje? Kiek kartų važiauvau link Taurapilio, lipau ant piliakalnio, grožėjausi apylinkėm, bet, prisipažinsiu, nepagalvodavau apie žmones. Ypač apie tuos, kurių sodybų stogai matydavosi toli nuo keliuko, vedančio link Taurapilio. Taigi vieną pavakarę įsiprašiau pas kaimo žmones į svečius. Kai lankiausi jų namuose, klausių jų pasakojimų, buvo ir kuo stebėtis, ir džiaugtis, ir nuliūsti... Tegul apie save kalba Taurapilio senbuviai...

Veronika Balčiūnaitė, g. 1938. Gimiau namuose prie ežero, po liepom... Kai atėjau į šituos namus, man buvo treji. Čia gyvenu ir dabar. Koks buvo mano gyvenimas? Toks sunkus, kad negaliu ir apsaityti. Kai tėvai „ženijos“, mamai buvo 19, tėtei 49 metai. Iš penkių vaikų užaugom trys. Mama 30 metų išgulėjo ant patalo... Pirmiausia prisimenu karą. Slėptis nuo bombų išsikasėm duobę. Užskrido lėktuvai. Mama liepė šokti į duobę, šokau ir labai susimušiau šoną. Taip smarkiai, kad tėvai net tuo neramiu metu vežė pas daktarus. Daktaras nelabai kuo galėjo padėti, buvo jau gal kiek apgijęs šonas ar kaulai, tik pasakė, kad skaudės visą gyvenimą. Taip ir buvo.

Karas baigėsi, bet ramybės nebuvo. Vakaras... Per rugius jau atbrenda „skrebai“, ginklais apsikabinę. Daro kratą. O ką pas mus rasi? Ir ko ieško? Tėtė jau senas, prie ūkio nelabai ką gali. Ateidavo ir partizanai. Prisimenu vieną jų atėjimą. Tėtė gulėjo ligoninėj, brolis Jonas dar visai mažas, gimęs 1945 metais. Jau taip sunkiai tada gyvenom... Net malkų neturėjom. O jie prašo ko nors valgyti. Mama surado, pavalgydino. Niekada neatsakydavo, nors tada mums labai mažai likdavo. Pravirko brolis ant krosnies, atėjusieji nebuvo labai patenkinti. Jie gi turėjo matyti, kad vargas iš visų kampų kyšo. Mama nuramino vaiką, paaiškino, kad daugiau nieko negali duoti, ir paklausė: „Kada gi bus ramiau?“. Vienas iš partizanų pasakė: „O mums ir dabar ramu“. Guzikuoti tokie, su uniformom...

Kolchozai. Suvarė visus. Karvytę vieną paslėpėm – gal neras? Niekam nerūpėjo, kaip gyvensim, kai šeimoj maži vaikai. Šieno labai mažai duodavo. Būdavo, rugius nupjauna ir iškart aparia. Turėjom du arklius, tai tėtė taip raudėjo, taip raudėjo, kai juos atėmė.

Visą gyvenimą dirbau kolūkyje. Raudot

norisi, kai prisimenu. Pareinu po darbo, o mama iš lovos iškritusi. Gal ir visą dieną pragulėjo. Pasirūpint nebuvo kam. Už mėnesį darbo esu gavusi 1 rublį. Mamos pensija buvo 12 rublių. Taip ir gyvenom. Tai dabar yra visokios paramos, pašalpos, nepalyginsi.

Mums buvo labai sunku. O seneliams lengviau. Jie turėjo žemės, miško. Senelio brolis buvo knygnešys, jam ir kryžius Tauragnų kapinėse pastatytas. Kai senelis, mano tėtės tėtė, mirė, močiutė liko viena. Ir niekam, net savo vaikam nereikalinga. Žemė jau pasidalinta. Nesuprantu, kaip keturi sūnus ir duktė negalėjo išlaikyti savo mamos? Palaikydavo kiekvienas po mėnesį, ir vėl keliauk į kitus namus. Tada jokių prieglaudų nebuvo. Priėmėm mes. Tai toks gyvenimas buvo.

Baigiau tik tris klases. Namuose vieni ligonys, o dirbt reikia, tai ir teko atsisakyti mokslų. Bet mokyklą prisimenu gražiai – vaidindavom, šokdavom. Mokytojai visokius vakarėlius rengdavo. Ir savo kaime turėjom saviveiklininkų ratelį, patys vaidinimus ruošdavom Bikaus kluone. Važiauvom vaidinti net į Kuktiškes, ir laikraštį apie mus rašė. Tada man buvo 18 metų. Ir gegužines ant Taurapilio rengdavom, ir nuotykių visokių būdavo. Tik dabar jau nieko nebėr...

Gal dabar ir gerai gyvent būtų, bet turiu vargą. Kartu gyvena brolis. Savas žmogus, bet geria. Vienas vargas, jokio džiaugsmo.

Jadvyga Jurgelevičiūtė - Grašienė, g. 1923 m. Gyvenau Tauragnuos, atitekėjau į šitą kaimą. Mama mirė, kai man buvo 11, seseriai 9, o broliui 15 metų. Kartu su mumis gyveno tėtės brolis ir sesuo. Teta mums buvo vietoj mamos. Aš labai norėjau mokytis. Baigiau 5 skyrius, mokslai man labai sekėsi. Norėjau ir toliau mokytis, bet teta neleido. Reikėjo dirbti. Dirbau visą gyvenimą. Sesuo tai baigė Tauragnuos suaugusių mokyklą. Galėjau ir aš, buvau nuėjus, bet

pagalvojau, o kas toliau? Kai baigsiu, man jau bus 30... Vėliau labai gailėjau.

Į Taurapilį atėjau 1955 metais. Vyras jau buvo nebejaunas. Kolūkio laikais mūsų namuos „insodino“ (apgyvendino) veterinarą. Žinau, kad pas jį ateidavo partizanai, bet mačiau tik vieną kartą. O jau sribai – tai nereikia nė klaust – kiekvieną dieną. Ir pirtį liepdavo užkurt. Prisimenu tokią Pakalnytę. Atvažiavo ji arkliu apylinkėn. Kol viduj buvo, sribai jos arklių pasiėmė ir atvažiavo kaiman, kaip visada, liepė pakūrent pirtį. Pakalnytė juos su botagu atsivijo – ir pirtin! Tai gal ten gražu buvo...

Brolis slapstės nuo kariuomenės. Kai kas svetimas ateidavo, užlipdavo ant aukšto. Vieną kartą rusų karininkas su kareiviais atėjo. Karininkas pasilypėjo, atidarė viršų, aišku, kad suprato, kad ten slepiamasi, gal ir matė brolių, bet pasakė, kad ant aukšto nieko nėra ir kitiems neleido ieškoti. Buvo ir taip, net nepatikėtum...

Kaime buvo daug jaunimo, vaidinimus rengdavo. Aš neidavau. Ir nepažinojau nieko, ir tik atėjus buvau, tai taip ir liko tie vaidinimai. Dabar jau akys nemato. Atrodo, matyčiau, tai ir universitetus baigčiau. Jau 35 metai viena. Buvo laikas, kai auginau anūkus. Jų turiu penkis. Vaikai ir anūkai man labai daug padeda. O šiaip – viena. Kartais atrodo, kad ir kalbėt pamiršiu...

Janina Katinienė, g.1940 m. Į Taurapilį atitekdėjau iš Kupiškio. Vyras buvo melioratorius, ten dirbo, taip ir susipažinom. Pradėjau dirbti kolūkyje melžėja, dirbau daug, darbas sunkus, bet nebuvo labai blogai. Norėjos linksmintis, o Tauragnuos būdavo dažni suėjimai, vakaronės. Važiuodavom, dalyvaudavom. Vyro mama daug pasakojo apie Taurapilį. Iš jos sužinojau apie Taurą, Sėlį, pilkapius. Mūsų namai buvo ne čia, toliau nuo dabartinių. Bet juose vaidendavos, tai ir pardavė. Kažkokie žmonės nupirko ir išsiardė išsivežė.

Daug dirbu ir dabar. Turim 16 ha žemės, yra miško. Turiu gyvulių, tai ir krutu, kol galiu. Man atrodo, kad dabar žmonės labiau vengia darbo, uždari, bendrauti nenori. Seniau taip nebūdavo. Man nenuobodu, diena prabėga kasdieniniuos darbus. Sūnus kartu gyvena, kaipgi mamą paliks.

Čia ir Audrius, šeiminkės sūnus, mus išgirdo. Paklaustas, kodėl gyvena kaime, į mane pažiūrėjo kaip į nieko nesuprantančią miestietę. „Skrudėlyne tai jau negyvensiu“, - pasakė. „Iš kur žmogus kilęs? Iš miško. Čia ežeras, miškas, gamta, savas maistas. Čia visko užtenka: ir grybų, ir uogų, tik pasiimti reikia“. Geriau kaime ir ponios Janinos anūkei Kotrynai. Mergaitė

pasakojo, kad jai kaime labai patinka, čia ir močiutė, ir gyvuliukų visokių turi. Dabar prižiūri tris kates, du šunis ir žiurkėną. Ką ten mieste! Kaime ir gerą draugę turi, Sandra. Ir labai protingai pridūrė: „Jei kaime gyvensi – tai neprapsi“. Tik brolis Edvinas į kaimą nenori. Jam kaime nuobodu, ne taip, kaip sesei. Močiutė labai gyrė anūkę, kad darbšti, darbuose padeda, visada turi ką veikti.

Nuotraukoje: Janina Katinienė su sūnumi ir anūke

Kaimynystėje žmogus iš Panevėžio nusipirko sodybą, - tęsia pasakojimą ponja Janina. Pats daug laiko čia praleidžia ir kitiems išnuomoja. Atvažiuoja daug žmonių. O kokių saliotų prisižiūrėm, kai švenčia! Tokių ir mieste nepamatysi. Svetimų žmonių matom daug. Penktadienį taip ir zvimbia mašinos. Sekmadienį išvažiuoja, kitą penktadienį, žiūrėk, ir vėl pilna. Nuolatinis judėjimas. Visus traukia Taurapilis ir ežeras. Ir su palapinėm atvažiuoja. Nedraudžiam, žmonės vis pasitaiko tvarkingi, šiukšlių nepalieka. Tik piliakalnį reikėtų dažniau apipjaut, žmonių daug atvažiuoja. Tokia vieta graži, tai ir prižiūrėti reikia. Anksčiau mes ir patys apipjaudavom. Prisimenu, kiek lazdynų būdavo, kiek riešutų parsinešdavom! Ir gegužines prisimenu. Nedraudavo ant piliakalnio daryt. Aikštelę beržiukais apkaišydavo. Jaunimo daug, būdavo linksma. Prisimenu vieną šventę. Gal T. Tilvyčio, poeto, koks jubiliejus buvo. Atvažiavo su lineika Mačiulevičienė. Kokia lineika, kokie arkliai! Ir kaip gražiai armonika grojo... Anksčiau žmonės, atrodo, ir piliakalniu labiau domėdavos. Atvažiuodavo, užlipdavo viršun, susėsdavo, dainuodavo. O dabar tik pasižiūri ir atgal.

Stanislava Balčiūnaitė, g. 1932 m. Šeimoj buvom dvi seserys. Šitam kaime gimėm ir augom. Sesuo jaunesnė. Mokyti aš nenorėjau, bet labai norėjau siūti. Anksčiau kriaučiai siūdavo namuose.

Tai pamačiau, kaip sukerpa, kaip siuva, ir pabandžiau. Kol mama buvo turguj, aš „iš pomėtės“ sukirpau ir pasiuvau mamai suknelę. Siuvimo mašiną mes turėjom savo. Mama labai nustebė, kad pati sugebėjau. Matyt, mano kraujy buvo tas mokėjimas. Mokiausi pas Bivainį Joną vienerius metus. Tada man buvo gal 12 – 13 metų. Už mokslus tėvai sumokėjo pardavę kumelę. Nežinau, kiek sumokėjo. Gal dar ir liko.

Tėtė buvo muzikantas ir žvejys. Grodavo vestuvėse, daug vestuvių atgrojo. Anksčiau po savaitę veseliodavo. Prisimenu gegužines. Atvažiuodavo žydai, atsiveždavo saldinių. Mums labai rūpėdavo saldinių gauti. Kažkas pasakojo tėvams, kad kiti vaikai puldavo prie saldinių, o mes su seserim stovim. Tai toks ponas pats mums atnešė saldinių. Sako, kad buvom mandagios, gražiai padėkojom.

Prisimenu ir pokarį. Per Kalėdas pas Bagdoną buvo šokiai. Atėjo partizanai. Jiems irgi norėjos pasilinksmit, šventė gi. Įvyko susišaudymas. Stribai nušovė tris vyrus. Mūsiškiai, kaimo žmonės, turėjo juos vežti į Tauragnus. Pasakojo, kad paguldė partizanus aikštėj. Guli, o plaukiukai sulipę... Baisu buvo... Tėvai mus labai saugojo, neleido niekur eiti.

Kolūkyje aš dirbau mažai. Išvažiavau į Uteną, dirbau siuvykloj, trikotaže. Darbų daug duodavo, daug ką žadėjo, net butą, bet nieko neištesėjo. Ir išnešt iš fabriko liepdavo. Suprantu, kad galėjau kalėjiman pakliūt. Pasipriešint negalėjau. Gal kad viena, be šeimos, tai ir išnaudojo visi. Dirbau daug kur, bet turtų neužsidirbau. Turiu daug šeimos nuotraukų. Turėjau ir knygnešio Mataušo knygą, seną Evangeliją, bet kažkas išsivežė. Apgavo. Pažadėjo grąžinti, bet nebeatvežė... O jums duosiu. Žinau, kad sugrąžinsit. Ir labai ačiū, kad mane seną išklausėt...

Tai tokie tie gyvenimai... Šį kartą tegu lieka tik Taurapilio kaimo žmonių mintys. Aš nieko nekeičiau, parašiau, ką jie kalbėjo. O pati tik galiu padėkoti, kad įsileido į savo namus, papasakojo apie savo gyvenimus, kuriuose laimės nebuvo labai daug... Ir nusifotografavo, apsigobusios gražesne skarele... Gaila, nepanoro fotografuotis Veronika Balčiūnaitė.

Nuotraukoje (iš kairės): Stanislava Balčiūnaitė, sesuo Stefanija ir Janina Babrauskaitė jaunystėje (iš asmeninio archyvo)

Nuotraukoje: Stanislava Balčiūnaitė prie savo namų.

Taurapilio kaime dar gyvena Alvydas Babrauskas, Rima Černovienė su sūnumis Eriku ir Rolandu, Virgina Šerėnienė su dukra Sandra, Veronika Šinkūnaitė, Jonas Šinkūnas, Angelija Šinkūnienė, Bronislava Vaičiūnaitė, Eugenijus Vaičiūnas. **Nuotraukoje** apačioje: Jadvygos Grašienės namai Taurapilio kaime.

Aldona Tartilienė
PRISIMENAME SAVO MOKSLO METUS

Nuotraukoje: paskutinė mokslo metų diena. Ant mokytojos rankų – pati „mažoji“ – ketvirtokė Greta Maciūnaitė.

Laikas bėga nesustabdomai greit. Juk taip neseniai dainavome: ruduo ruduo, ruduo ruduo, vėl lapai kris, o štai jau ir margaspalvė vasara svečiuose. Tada, kai po praėjusios vasaros vėl susirinkome klasėje, žadėjome, kad šiais metais sužinosime ir išmoksime dar daugiau nei prieš tai buvusiais. Pats laikas pažiūrėti, ar mūsų pažadai išsipildė.

Vaistažolėmis nusėtas rugsėjis. Rugsėjis mums kvepėjo vaistažolėmis, mat tą mėnesį mokėmės jas dar geriau pažinti ir noriai sutikome dalyvauti projekte „Bibliotekos pažangai“ – „Skaitmeniniai bendruomenių pasakojimai“. Daugiau pasidomėjome ir apie daktarę Eugeniją Šimkūnaitę. Jei norėtumėte pamatyti sukurtą filmuką, ieškokite jo internete.

Spalį – pažintis su puodžiumi. Manau, spalį prisiminsime dar ilgai. Mokėmės lipdyti grakščią vazelę ar išpūstašonę puodynėlę, o mus šio nepaprasto amato mokė Leliūnuose gyvenantis puodžius Vytautas Valiušis. Ir apie keramikos dirbinius tą kartą labai daug sužinojome. Mums įvairių įdomybių pripasakojo ir kelis šimtus autentiškų senosios keramikos pavyzdžių parodė muziejaus darbuotoja Vanda Valiūšienė.

Išpūdžių pilnas lapkritis. Lapkričio pradžioje užsukome į Utenos kraštotyros muziejų. Ten pamoką mums vedė muziejaus darbuotoja Bronė Juknevičienė. Sužinojome, kaip atrodė senovinė autentiška pirkia, susipažinome su joje buvusiais rakandais, patys piestoje grūdus grūdome, pamatėme, kaip atrodė asla, pavišėjome seklyčioje, pamatėme daug archeologinių radinių.

Lapkritį taip pat spėjome pasižiūrėti spektaklį „Trys paršiukai“. Jį mums į Utenos Kraštonos mokyklą atvežė „Raganiukės“ teatras iš Vilniaus. Noriai dalyvavome ir Utenos sveikatos centro organizuotame piešinių konkurse. Piešiniai komisijai patiko, o mes gavome Padėkod raštą ir dovanėlių.

Šį mėnesį mokyklėlėję lankėsi Valstybinės priešgaisrinės priežiūros skyriaus inspektorius Dainius Steiblys. Gavome daug

gerų pamokymų, patarimų ir dovanų. O vieną ypatingą pasaulio pažinimo pamoką seniūnijoje vedė seniūnas Alvydas Danauskas.

Šventiškas gruodis. Gruodis – ypatingas mėnuo, todėl ir mes jį praleidome taip, kad būtų gera atsiminti ir kitiems papasakoti. Dalyvavome Tauragnų kultūros centro organizuotoje advento vakaronėje, keliavome į Utenos kultūros centrą žiūrėti kalėdinės pasakos „Krištolinė kurpaitė“. Žinoma, kartu su tėveliais šventėme ir Kalėdas. Be to, sulaukėme tikro Kalėdų senelio.

Istorijai skirtas sausis. Prasmingai minėjome sausio 13-ąją – dieną, kurios istorija mums labai svarbi. Žiūrėjome dokumentinę filmuotą medžiagą, dalyvavome kultūros centro renginyje.

Mūsų pavasaris. Mums viena svarbiausių švenčių metuose – Kovo 11-oji. Visada jai skiriame daug laiko, kruopščiai ruošiamės. Ir visada džiaugiamės, kad įdėtas darbas nelieka nepastebėtas. Mumis džiaugiasi ir tauragniška, ir svečiai. Ačiū Jums. Kovo 11-oji tarsi atidaro mūsų pavasario renginių ir išvykų maratoną. Dalyvavome sveikatos biuro organizuotame piešinių konkurse – gavome Padėkos raštą. Rinkome nereikalingą plastiką ir taip švarinome savo aplinką. Už tai gavome dovanų – smagią išvyką į baseiną ir Padėkos raštą.

Visai neseniai lankėmės jaunųjų Gineičių ūkyje. Apžiūrėjo jų auginamas avytes, karves, teliukus, paršiukus. O mažą ėriuką galėjome ir iš buteliuko pienuko pamaitinti. Patikėkite, buvo labai smagu.

Dar buvome užsukę pas vaistažolininkę Aleksandrą Stasytienę. Ji daug žino apie augalų galią, o mes kiek įmanoma daugiau stengėmės jų pasisemti.

Esame jau dideli, todėl patys savo pėdutėmis nukeliavome iki Moko akmens. Įsitikinome, kad esame tvirti ir ryžtingi. Ne kartą mokėmės lauke, murkdėmės saulės spinduliuose, gėrėm ką tik pražydusių gėlių aromatą, šventėm

Gineičių ūkyje

gimtadienius, sodiname augalus, per Mamos dieną pradžiuginome savo brangiausias mamytes.

Iki rugsėjo! Taip ir vasaros sulaukėme – laiko, kada jau reikia atsisveikinti. Išsiskyrėme dainuodami, pasakodami, ką atsimename iš dar vienų kartu praleistų metų, leidome į dangų muilo burbulus ir visi vieni kitiems linkėjome pačios gražiausios vasaros. Kartu su bendruomene važiovome į paskutinę savo ekskursiją šiais mokslo metais – aplankėme Zarasų ir Rokiškio kraštą. Taigi tokie tie mūsų metai. Daug apkeliauta, pamatyta, sužinota, išgirsta.

Dar kartą visiems savo pabiručiams noriu palinkėti geros vasaros. Valgykite daug uogų, miegokite iki soties, maudykitės, bet visada būkite atsargūs ir saugokite save. Greitai susitiksim. Gretutei, su kuria pasimatysime jau, matyt, rečiau (ji jau pabaigė keturias klases), sakau: būk drąsi, esi labai šauni mergaitė.

TRUMPAI

(apžvelgė **Danguolė Grabauskienė**)

Gegužės mėnesį kultūros centre vyko Tauragnų seniūnijos gyventojų sueiga. Seniūnas Alvydas Danauskas susirinkusius supažindino su atliktais darbais seniūnijoje, atsakė į klausimus. Visiems sportininkams, gynusiems seniūnijos garbę rajono varžybose, buvo įteikti Padėkos raštai.

Žinoma, tik apmaudu, kad susirinko labai mažai žmonių, jei ne sportininkai, tai ir iki dvidešimties nebūtume suskaičiavę. Argi mums taip nerūpi seniūnijos problemos? Klausimas išlieka retorinis.

Apie atliekų išvežimą

Socialinė darbuotoja Liubovė Skliaustienė informavo, kad nuo balandžio mėnesio pasikeitė kaina už komunalinių atliekų išvežimą. Kaip ir anksčiau, vienam žmogui norma – trys konteineriai per metus. Tik kaina buvo už vieną konteinerį 9,63 Lt, o dabar – 17,45 Lt. Per mėnesį vienas žmogus mokėdavo 2,51 Lt, o dabar – 4,37 Lt. Naujų sutarčių sudarinėti nereikia, galioja senosios. Jei šeimoje yra studentų, kiekvienų metų rugsėjį reikia pristatyti pažymą iš mokymo įstaigos. Jei kažkas iš šeimos narių dirba užsienyje, reikia arba pristatyti pažymą iš darbovietės, arba seniūnijoje deklaruoti išvykimą. Visais kitais atvejais mokame už tiek žmonių, kiek yra registruotų.

Nors, kaip sakė L.Skliaustienė, yra nemažai pasipiktinusių žmonių, kad taip pakilo kainos, tačiau pasižvalgę aplinkui pamatysime, kad patys esame prie to netiesiogiai prisidėję. Kaip sakė socialinė darbuotoja, nuolat pilamos šiukšlės į konteinerius, esančius prie seniūnijos, nors šie konteineriai neskirti žmonių surenkamoms komunalinėms atliekomis. Šiukšlės pilamos ir į konteinerius, esančius prie kapinių, šiukšlių pilnos pakelės ir miškai.

Kodėl taip yra? Niekas nepastatys prie kiekvieno žmogaus prižiūrėtojo, kuris tikrintų, kur šis deda savo šiukšles. Tai ir mokame “solidarumo” mokesį. Šiukšlių neprirenkame į savo konteinerius, užtat jos mėtosi visur. Atsiranda ir tokių, kurie mėgsta lauke deginti plastiką, kitokias šiukšles, taip nuodysdami orą. Pamąstyti yra apie ką.

Birželio 15 dieną (penktadienį)

Tauraguose bus surenkamos didelių gabaritų atliekos. Didelių gabaritų atliekas reikia atnešti prie gatvės, jos turi būti nesumaišytos su komunalinėmis atliekomis.

KVIEČIAME. Birželio 23 d. 22

val. - Joninių šventė prie Tauragno ežero.

Nuotraukos Bronės Juknevičienės,
Aldonos Tartilienės, Reginos Mačienės,
Jūratės Šinkūnienės, Žymanto Trimonio,
Neringos Trimonytės

Redagavo ir maketavo

Danguolė Grabauskienė.

Spausdino Utenos spaustuvė.

A + A

Seniūnijoje gegužės mėn. mirė

BRONISLAVA JAUNIŠKIENĖ, Gaidelių k., 90 metų;

VYTAUTAS TALEIKIS, Tauragnai, 83 metų;

JUOZAPAS DANAUSKAS, Tauragnai, 85 metų.

Birželio mėnesį mirė

ALGIRDAS DEVEIKIS, Tauragnai, 74 metų.

Užjaučiame artimuosius.